

תצפית

(כל הזכויות שמורות)

● היכון לבחירות! בחוגי ביג'י הולכת ומתגבשת הדיעה שכדאי לערוך עוד השנה את הבחירות לכנסת הרביעית, הן כדי לנצל את הרושם הטוב של חגיגות העשור, והן כדי לקיים אותן לפני המשבר הכלכלי הצפוי בשנה הבאה.

ההכנה העיקרית: השמטת כל כלי הנשק מידיהם של יריבי ביג'י, עליידי שורת פעולות המסקלות את אבנייהן. למען הישוב הוותיק, קוראי העולם הזה: טילוקם של סחר באופן הפגנת, חיסול הש.א. וסגירת רימון. למען הימין: פירוקם של הסרטטים ההסתדרותיים, תוך הספת מוסר חריפה. למען השמאל: חיסול חלקי או כללי של המימשל הצבאי באזורים הערביים.

כדי לפזר את הכנסת הנוכחית, יזדקק ביג'י לרוב בכנסת שאפשר להשיגו רק בקולות מפא"י וערבייה וכל הטיעות הדתיות. גם השמאל וגם הימין יצביעו נגד. השוחד לדתיים, שאין להם מה להפסיד מבחירות מוקדמות: הענקת כספית גדולה מאד, העברת חוק המועצות הדתיות בנוסח הרצוי להם.

● היחסים בין ביג'י ושוחרי זכר ה"הגנה" לא ישתפרו.

ביג'י כועס בעיקר מפני שלא הוכנס בשעתו לועד הציבורי להנצחת זכרו של אליהו גולומב, בו חברים משה שרת וגולדה מאיר. נסיונו לדחוק לפניה את זכר גולומב אינו אלא אמצעי מניעה נגד התארגנות העשוייה לשמש מסווה לאופוזיציה פנימית.

● המהומות ואריהשקט בנצרת, ביום האחד במאי, היו רק התחלה למערכה רצופה בקרב המיעוט הערבי בישראל. אולם, בעוד שעד כה היתה הדרישה העיקרית ביטול המימשל הצבאי, תצא עתה מק"י בסיטמה חדשה: זכות הגדרה עצמית — כלומר: דרישה להקמת מדינה ערבית פלסטינית, אליה יוכלו להצטרף ערביי ישראל.

● מקורות מצריים רומזים על אפשרות שינוי הרכב כוח החירום של האו"ם. לפי מקורות אלה יצטרפו יחידות איטלקיות לצבא הבינלאומי המפריד בין ישראל למצרים.

● מוררי אלג'יריה יקימו ממשלה של אלג'יריה החופשית. במזכירות של הלגיה הערבית בקהיר, כבר נעשות ההכנות לקבלת ממשלה זו כחברה. מקור נוסף של תמיכה לאלי ג'יריים: טוניסיה ומארוקו.

● מהפכה חברתית תתחיל לל בקרוב בקיבוץ הארצי, כש תתכנס המועצה הארצית של התנועה. על סדר היום של המועצה יעמוד סעיף אחד: המצב החברתי בקיבוץ הארצי. בקיבוצים נערכים עתה דיו"נים סוערים סביב משבר חמור הפוקד את הישובים. הרוב דורש ריבוייה מק"י פה בשטח התקציב השנתי לכל חבר, הלבשה, רהיטים ובעיקר בבעיות הפעילים בקיבוץ הארצי. חברים רבים דורשים להחזיר הביתה את כל הפעילים ולדאוג שפעיל לא יפעל בתנועה יותר משנתיים שלוש. המצב כיום הוא שכמעט מחצית הפעילים נמצאים מחוץ לקיבוץ מעט עד עשרים שנה. יעקב חזן מרכז את המיעוט — שכולו פעילים וחברי הוועד הפועל של הקיבוץ הארצי — כנגד תנועה עצומה של צעירים ושכבות הביניים. אחת מנקודות המחלוקת העיקריות: הרוב דורש עכשיו לבחור את הוועד הפועל, המוסד העליון, מתוך הקיבוצים, במקום שעד עתה הוא נתמנה למעשה בידי צמרת התנועה.

● פתיחת תערוכת העשור במועדה תהיה קשורה בהוצאת רכבות לירות מעל לתקציבה. למרות שרול, מנהל התערוכה, הוא המומחה בארץ לעניינים אלה, ביזבז חבר עוריו את התקציב בידי רחבה ולא עמד במועדי הביצוע. נוסף לזה, יש לצפות לכמה שערוריות — שאולי תושקנה — מסביב לעניינים כלכליים, בתערוכה.

● בעקבות המפקח הכללי של המשטרה, ילכו גם כמה ראשי מחלקות במטה הארצי, ובראשם רמ"ח יעקוב נאש, דובר המטה. הוא יתבקש כנראה להתפטר או שיעבור לאחד המחוזות. הרחק מן המטה. מועמד וודאי לטילוק: מפקד מחוז תל-אביב יואב פלג. עמוס ברגזריון יבקש כנראה להישאר במשטרה בתפקיד מפקד אחד המחוזות, למרות שתפקיד חדש זה יהיה בבחינת הורדה בדרגה עבורו.

● המפלגות הדתיות לא ירפשו את בריכת המריבה בירר שליט. כל הידיעות שהופיעו בעתונות כאילו מתנהל משא ומתן בין חוגים דתיים לבין בעלי הבריכה בקשר לרכישתה, אין להן יסוד במציאות. ידיעות אלו מקורן בבעלי הבריכה עצמם, שהפצו כי שיניחו להם לסיים את בניית הבריכה בשקט.

שהאף שלי לא מוצא חן בעיני מישור, הסביר, אבל אינני מתכוון להתפטר. נראה היה כי פרשת סקאל ופיטוריו תהפוך לנושא עונתי בעתונות ישראל.

אסונות השבת השחורה

יום יום חורר יוסף שרעבי מתור מבקשי העבודה בלשכה בתל-אביב, אל דירתו — בכיתה ח' של בית-הספר שורשים ברחוב שלמה. על הרצפה, בין שורת שולחנות מוצרמים וערימות של כסאות נמוכים, חז' כים לו אשתו ושלושת ילדיו. בקצה השני של הכיתה, על מזרון בלוי וכמה שמיכות ישנות, מתגוררים אביו ואחיות הזקנים. יוסף שרעבי אינו הדיר היחיד בכיתה ח' של בית-הספר שורשים. תחת משמר קבוע של שני פקחי עזריה, מתגוררות שם שמונה משפחות נוספות, 57 גברים, נשים, זקנים וילדים, שתפסו את חורי כיתה ח'. כולם פליטי השריפה הגדולה, אשר פרצה בשכונת שיבת ציון הסמוכה, בדרום תל-אביב, בשבת שלפני שלשה שבועות. "מה לעשות?" שאל יוסף שרעבי, המתקיים על מעט הכסף שנשאר לו מכמה ימי-עבודה בחורש האחרון, "רציתי לעזור לפחות לאבי. אחי נהרג במלחמת העצמאות. פניתי ללשכה הסוציאלית והם שלחו אותי למשרד הבטחון. שם שלחו אותי בחזרה ללשכה הסוציאלית ושם אמרו לי שזה ענין של משרד הבטחון. של מי הענין?"

צריך לחכות שנה. פקיד עירית תל-אביב לא הסתירו את כהונתיהם: "אסור

פליטה רצבי מבשלת בכיתה מושכתת "לא נצא!"

להרשות למסכנים האלה להקים שוב חלקי צריפים על המגרש", אמר אחד מהם, "צריך לעזור להם להכנס לשיכון".

אך הסכומים שעובדי הלשכה הסוציאלית של העיריה הציעו לפליטי השריפה היו מגוחכים, "מה נעשה בחמש מאות לירות?" שאלה חנה רצבי, אם לשתי בנות, כשהיא מכינה את תבשיל ארוחת הערב על שולחן המורה.

בחמש מאות לירות לא יוכלו משפחות הפליטים לעשות מאומה. עד לשריפה לא טרחו אפילו לברר של מי המגרש, עליו הוקמו צריפיהם עוד בשנת 1938. הם יוד' עים רק דבר אחד: אם יתגוררו בבנין בית-ספר ויפריעו למהלך התקין של הלימודים, יגדלו סיכוייהם לסידור מהיר מטעם העירייה. הם טרבו אפילו לשמוע על ההצעה להתגורר זמנית במועדון ציבורי או בבית-הכנסת ה' סמוך. "העירייה צריכה לדאוג לנו", הטיח בכעס יפת משולם, מכונאי ואב לשני ילדים, התומך באם זקנה שהציעה את שמיכותיה ליד לוח הכיתה.

"מילא, יותר משנה לא נצטרך לחכות", התנחם אחד הפליטים במרירותו, "בשנה הבאה יתקיימו בחירות לעירייה. לבנון כבר ידאג לנו שנקבל שיכון מתאים".

וכך, בשבוע הרביעי לאסון, חיכו עדיין הפליטים לשיכון מתאים. תלמיד כימות ח' התכוננו לבחינות-הגמר של בית-הספר הע' ממי בתנאים קשים, באחת הכיתות הנמוכות.

סיפרו לכל מי שרצה לשמוע על המליונים הרבים שבובזו על ה"זבנג" הראשון והאחר רון של אחד ממבצעי הפיסומת הגדולים ביותר של חצר ביג'י ומנהליו.

עדות אורח חשוב מאד

משרדו של ועד הנדה הספרדית בתל-אביב סגור במשך כל השנה. רק אחת לארבע שנים, בהתקרב מועד הבחירות, פותחים ה' עסקנים. פקיד מפא"י ברובם, את דלתות המשרד. הם פורשים ניר ירוק חדש ונקי על השולחנות, צובעים מחדש את השלט ברחוב נחלת-בנימין, ומתחילים לנהל את תעמולת הבחירות המפלגתית בקרב עדתם. סדרי עבודה אלה לא היו ידועים לתיר יעקוב טובל, מראשי העדה הספרדית ב' ארגנטינה ומראשי התורמים למגבית ה' ספרדית, שאת כספיה דוגמים העסקנים ל' הוציא מסניפי הרוזר, גם מבלי לטרוח לפתוח את משרד הוועד עצמו. טובל, ציוני חתיק ונאמן, הגיע לישראל לתגינות העשור. ביום השני לבואו הוציא מחפציו את נקס הכתובות, רשם לפניו את הכתובת לפיה הוא משגר את השיקים השמינים, החליט לבקר את חבריו לעדה בישראל.

המשרד היה סגור. טובל התאכזב מאד. "המשרד סגור לרגל חגיגות העשור", הס' ביר לו אחד מידידיו, שלא רצה לגלות לאורח את האמת המרה.

שתי מסיבות. טובל לא נשאר מאוכ' זב זמן רב. שמעו של התייר הנדיב הגיע עד לירושלים. אליהו אלישר, יריבו החתיק של בכור שיטריה, שר המשטרה, עט על המציאה. הוא הזמין את טובל לכתר-שמחה במלון המלך דוד בירושלים. טובל בא, אכל ושתה, ברך וגאם והבטיח להפנות מטה ואלך את זרם התרומות הנדיב לסניף ה' ספרדי הירושלמי, לפי כתובתו של אלישר. שר המשטרה שמע על האורח החשוב באיחור. השיקים, העלולים להשלח לירי' בו הירושלמי, הדאיגו אותו. הוא מיהר למרכז מפא"י, משך מקופת המפלגה כמה מאות לירות, גייס לעזרתו את מנהיג ה' שכונת מנהם כהן, קישט את מועדון בוט' תן ושיגר משלחת נכבדים למלונן של טובל. גם המסיבה השניה היתה מוצלחת מאד. הזמרת נורה משולם שרה, שיטריה נאם, המומנים קראו לחייו, וטובל הבטיח לת' רום. למחרת ניקו הפועלים את הגן. שיט' רית חזר למשרדו וטובל למלונן. משרד ועד הנדה הספרדית נשאר סגור כמקודם. רק השיקים מארגנטינה ימשיכו לבוא כסידרם.

אילת

האך היהודי

חודשים רבים לא ירד שמו של אוסואלו סקאל מעל דפי העתונות בישראל. כתבים מיוחדים נשלחו לראינו, עורכים כתבו עליו מאמרים ראשיים ופקידו ממשלה דנו בגורלו והביאו את תיקו בפני השר הממונה על ענייני: שר הפנים.

אוסואלו סקאל היה מהנדס העיר של נצ' רת, עד שהחליטה המועצה המקומית לפטר. "סקאל פוטר מפני שהיה יהודי", פסקו ה' כתבים המיוחדים ששוגרו מתל-אביב בזה אחר זה. "הקומוניסטים יזמו את פיטורי סקאל, בגלל יהדותו", הסבירו המומחים ל' עניני הערבים בכבוד ראש.

לחברי עירית נצרת היו טענות אחרות, עניינות יותר: "המהנדס סקאל אינו ממלא את תפקידו", טענו עסקני העיר ופטרוניה. "ההחלטה לפיטוריו באה מה אחד".

אולם החלטה אחת לא היתה מספקת. ה' מושל הצבאי לחץ על חלק מחברי המועצה לבטל את ההחלטה הקודמת. הקואליציה התפרקה ושלטון קומוניסטי ציוני כמעט והוקם בעיר הקדושה — הכל בגלל מהנדס העיר היהודי.

לכסוף, החוזר הסדר על כנו. סקאל קיבל את הודעת הפיטורים, צרר את מוזדותיו, הכניס לארנקו את דמי הפיצויים הגבוהים שקיבל, ועקר מנצרת. לא עבר זמן רב ומועצת העיר אילת חיפשה מהנדס ציוני. סקאל התייצב לבחינות המכרו, עמד בדרישות שהוצגו בו, וקיבל על עצמו את התפקיד החדש. השבוע, אחרי שנת עבודה שחלפה, נתבקש סקאל להתפטר מתפקידו. גם באילת, בין שבעת אלפים תושבים יהודים, לא הכירו כנראה אבות העיר בכשרונותיו וביכולתו למלא את התפקיד המוטל עליו. אולם הפעם היה לסקאל נימוק אחר להסברת אי-שביעות רצון הממונים עליו: "מפסרים אותי משום